

REZUMAT

Această lucrare reprezintă rezultatul a peste șase ani de activitate atât în ceea ce privește studiul unor date bibliografice în domeniu cât și adunarea de date și probe despre și de la animale de interes cinegetic, majoritatea împușcate dar și moarte, prelucrarea acestora și interpretarea lor.

Lucrarea este structurată în două părți. Prima parte este intitulată “Date bibliografice cu privire la bioecologia și patologia speciilor de interes cinegetic din România” și cuprinde la rândul ei trei capitole după cum urmează:

Capitolul 1, “Bioecologia unor specii de interes cinegetic din zona de nord a Moldovei” se referă la cele mai importante specii din punct de vedere cinegetic din zona în care s-a făcut cercetarea.

Capitolul 2 “Morfologia proceselor patologice fundamentale ce afectează speciile de interes cinegetic” abordează distrofiile, tulburările circulației locale și inflamațiile la speciile de interes cinegetic.

Cel de-al treilea capitol din partea 1 se numește “Entități etiomorfoclinice ale speciilor de interes cinegetic” și abordează 15 boli mai importante ale vânatului unele dintre ele fiind diagnosticate și în zona de nord a Moldovei.

Partea a 2-a, cea de cercetări proprii este structurată de asemenea în trei capitole.

Capitolul 4 al lucrării (primul capitol al părții a doua) se numește “Cercetări privind epidemiologia rabiei și trichinelozei la animalele de interes cinegetic”.

Capitolul 5, “Rezultate și discuții” este la rândul său structurat în două subcapitole. Primul se numește “Material și metodă” și descrie metodologia de laborator utilizată în prelucrarea probelor. Al doilea se numește „Rezultatele obținute și discuția lor” și descrie cele mai importante leziuni observate în urma prelucrării probelor.

Capitolul 6 și ultimul, numit “Discuții generale” sintetizează rezultatele obținute după care urmează concluziile și prezentarea listei bibliografice.

Lucrarea are 253 de pagini și am consultat 151 de lucrări pentru a o finaliza, acestea fiind regăsite în “Bibliografie”.

În sezoanele de vânătoare 2002 – 2007 au fost recoltate organe de la 141 de animale aparținând unor specii diferite. Trebuie de remarcat de asemenea că în această perioadă au existat și întreruperi cauzate de suspendarea vânătorii la păsări în timpul episoadelor de gripă aviară care au traversat țara noastră, ceea ce a încetinit ritmul lucrării. Nu în ultimul rând cercetările au fost perturbate și datorită schimbării locului de muncă. Prin plecarea mea de la DSVSA Suceava la începutul anului 2005 nu am mai avut acces în Laboratorul veterinar de stat Suceava și de asemenea am trecut la un loc de muncă ce implică deplasări frecvente, deci mai solicitant, ceea ce a dus la reducerea timpului alocat acestei lucrări.

În ceea ce privește epidemiologia turbării în nord-estul țării s-a urmărit evoluția acestei boli în perioada 1993 – 2004 în județele Suceava, Botoșani, Bacău, Neamț, Iași și Vaslui. În toate cele 6 județe cercetate s-a diagnosticat rabia, reprezentată îndeosebi prin turbarea vulpină: 111 cazuri(81%). Primul loc a fost ocupat de județul Iași cu 25 de cazuri, Vaslui cu 21 de cazuri, Bacău 18 cazuri și cele mai puține cazuri(16) în județul Neamț. În județul Neamț s-a diagnosticat rabia după 1999.

Trichineloză la animalele de interes cinegetic este semnalată constant în literatura de specialitate la mistreți și la urși, foarte rar la alte specii. La mistreț și la urși incidența ei variază între 0,14% după Nesterov(1991) și 0,15% după Ionescu(1996). Din observațiile noastre din cele 5 județe cercetate, boala nu s-a constatat în județele: Botoșani, Iași și Vaslui și este în regres în județele Suceava și Bacău. Din 3774 probe de mușchi recoltate de la mistreți din județul Suceava, 149(0,39%) au fost pozitive, cel mai mare grad de pozitivitate(22%) constatându-se în 1993.

Cele 141 de animale de la care s-au recoltat probe au fost: 21 mistreți, 23 iepuri, 8 căpriori, 1 capră neagră, 8 vulpi, 2 lupi, 72 rațe sălbatice, 2 ulii, 2 corbi, 1 huhurez și 1 potârniche.

Examenele histopatologice ale probelor recoltate de la 21 de mistreți ne-a relevat faptul că numai 4 animale (18%) au fost lipsite de leziuni. 17 animale(82%)

prezentând diverse procese patologice fundamentale ale unuia sau mai multor organe ca: stări de congestie, hemoragii, distrofiile granulo-grase hepatice și mai rar cele renale. Se constată un număr relativ mare de pneumonii (47%) cu predominanța pneumoniilor interstițiale limfohistiocitare de tip manșonal cunoscute la noi ca pneumonii produse de *M. hyopneumoniae* sau *M. suisneumoniae*. N-au lipsit nici infiltrațiile de tip granulomatos cu evoluție tipică de la poligranulom la granulomul matur calcificat, aspecte care ne-au orientat spre infecția cu *Mycobacterium avium subsp. avium*. Cu frecvență asemănătoare pneumoniilor au fost hepatitele traumatiche de natură parazitată, atribuite migrației larvelor de *Ascaris suum* și alte larve cu migrație entero-hepatocardio-pneumo—traheo-intestinală în procesul *larva migrans*, proces semnalat în literatura de specialitate (Paul, 2001). Am semnalat și un caz de hepatită salmonelică și cazuri rare de sarcocistioză miocardică, glomerulonefrite cu substrat imun, miozite interstițiale, hepatoze pigmentare hemosiderinice și de uzură, leziuni cu influență patogenă redusă.

Cercetările morfopatologice asupra iepurilor au urmărit 23 exemplare, dintre care 8 (30,4%) s-au înscris în limitele normalului. 10 (40,3%) au fost purtătorii unor infestații parazitare, localizate pulmonar, hepatic sau intestinal. Bronhopneumoniile sunt determinate de diferite specii de *Protostrongylidae* și se caracterizează prin ocuparea spațiului respirator cu ouă, larve în diferite stadii evolutive, paraziți adulți și reacțiile țesuturilor pulmonare locale: epiteliale și mezenchimale. Localizările hepatice și intestinale sunt efectul eimeriozei, produsă de *E. stiedae* și *E. neoleporis*. Față de datele existente în literatura de specialitate subliniam modificările canalelor biliare sub influența schizonților de *E. stiedae* ajunși în ficat pe cale limfatică sau sanguină, penetrează membrana bazală a canalelor biliare și afectează epiteliul biliar de la periferie spre polul apical. În infecțiile severe, pe măsură ce epiteliul biliar este distrus de paraziți, organismul gazdă reacționează prin hiperplazia celulelor epiteliale, care la un moment dat nu mai încap în circumferința canalului și irump în lumenul acestuia, atrăgând după ele și membranele bazale. Lumenele canalelor iau astfel caracter papilar. Nu sunt rare cazurile când două papile opuse își unesc vârfurile și determină o compartimentare a lumenului canalului biliar, multiplicarea paraziților continuându-și cursul. La nivelul canalelor biliare se constată inițial un aflux de granulocite eozinofile

și treptat, treptat înlocuirea lor cu macrofage și celule gigante. Această reacție gigantocelulară este menționată de Tsai și Nang (1994) și preluate la noi de la Dulceanu și Terinte C. în același an și de Paul (2001). N-am constatat în literatura consultată fagocitoza oochiștilor de către celulele gigante, proces pe care îl considerăm o prioritate. Celulele gigante au un rol activ în lupta contra invaziei parazitare și contribuie la sporirea inflamației granulomatoase din această boală. O boală mai rar întâlnită este și la noi fascioloza hepatică, boală semnalată de Cosoroabă (1982) și Nesterov (1984).

Cercetările noastre asupra păsărilor de interes cinegetic s-au axat îndeosebi pe rațele sălbatice (*Anas spp.*) recoltate în 2002 (15 exemplare) și în 2006 – 2007 (57 exemplare). Primele probe ne-au oferit rezultate puțin semnificative, un singur caz fiind mai deosebit prin impregnarea a 2/3 din masa ficatului cu granule de plumb, deci saturnism. Încă în 1972, Pecham(1972) citat de Paul în 2000 a arătat că rațele sălbatice care primesc 1 – 8 alicede de plumb pot supraviețui perioade variabile de timp. Supoziționăm că saturnismul semnalat la rața în cauză este efectul alicedelor de vânătoare din timpul vieții.

Punem în discuție și infiltrațiile limfoide de intensități diferite dispersate în toate organele, cunoscute la păsări ca “noduli limfoizi și murali ai lui Biggs”. Numărul și mărimea lor este în raport cu agresivitatea mediului ambiant (Paul, 1990). Calitatea necorespunzătoare a mediului ambiant cu posibilă prezență a enterococilor poate genera și amiloidoza hepatică observată la unul din cazuri. Mult mai diversificate au fost leziunile constatate la cele 47 de rațe recoltate în 2006 – 2007. Relevăm îndeosebi prezența a numeroase cazuri de hepatită traumatică parazitată încadrabile în procesul de migrație larvară cunoscut la om (Beaver, 1969) și la mamiferele domestice (Mandelli, 1989, Paul, 1990, Asiminei St.,1998, etc). N-am constatat în literatura consultată și aspectele histopatologice prezentate de noi, le considerăm prioritare pentru Clasa Aves.

Reținem atenția și asupra unor hepatite limfohistiocitare cu incluzii intranucleare, care ar putea fi atribuite unor viroze. Pentru țara noastră ar fi posibilă enterita herpesvirotică a rațelor descrisă de Leibovitz (1971), citat de Paul în 1994 dar și alte viroze mai puțin cunoscute și nesemnătate încă la noi. Un fapt este cert, rațele sălbatice sunt purtătoare de virusuri și un studiu mai aprofundat în această direcție este absolut necesar.

De altfel considerăm rezultatele obținute de noi doar o introducere în studiul morfopatologiei animalelor de interes cinegetic, care trebuie continuat și aprofundat, pentru lărgirea ariei de cunoaștere a etiomorfopatologiei.